

iz različitih zemalja razmijenili svoja znanja i iskustva te raspravljajući o daljnjim temama stvarali nove *interkulture susrete*, otvarajući time još šire vrata i područja istraživanja dječje književnosti i s njom na različite načine povezanih kulturnih pojava.

Katarina Aladrović Slovaček

Rano učenje hrvatskoga/materinskoga jezika

Zagreb, 10.-12. studenoga 2011.

Petu međunarodnu konferenciju o naprednim i sustavnim istraživanjima (*5th International Conference on Advanced and Systematic Research – ECNSI 2011*) koja je održana u Zagrebu od 10. do 12. studenoga 2011. organizirali su Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Europski centar za napredna i sustavna istraživanja (ECNSI). Program se sastojao od plenarnog dijela i specijaliziranih simpozija na kojima je sudjelovalo više od dvjesto autora iz nekoliko europskih zemalja (Hrvatske, Slovenije, Bosne i Hercegovine, Češke, Makedonije, Turske, Francuske, Španjolske, Švedske, Ujedinjenog Kraljevstva, Njemačke). Službeni jezici Konferencije bili su hrvatski i engleski. Uz nekoliko drugih specijaliziranih skupova unutar Konferencije, održan je i Peti specijalizirani znanstveni skup *Rano učenje hrvatskoga/materinskoga jezika (RUHMJ-5)* čija je središnja tema bila „Kurikul ranoga učenja hrvatskoga/materinskoga jezika“. U dvodnevnom radu ovoga skupa sudjelovalo je 38 autora iz Hrvatske, Makedonije i Slovenije.

Plenarno izlaganje o temi „Poučavanje dječje književnosti u predškolskim ustanovama i osnovnoj školi u Sloveniji“ održala je Milena Mileva Blažić s Pedagoškog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani. Istaknula je da je književnost u slovenskim predškolskim ustanovama sastavni dio područja jezičnoga razvoja, te se nastavlja u osnovnoj školi kroz nastavni predmet Slovenski jezik. Didaktika (metodika) dječje književnosti i književnosti za mladež, a u skladu s njom također i Kurikul za predškolske ustanove (1999.), te Nastavni plan i program za osnovne škole (2011.), kao teorijsko polazište uzimaju teoriju recepcije. Ipak, povodom kvalitetnijega i učinkovitijega uspostavljanja komunikacije između mladog čitatelja i književnoumjetničkog teksta, među slovenskim se metodičarima književnosti javljaju mišljenja o potrebi zamjene paradigme teorije recepcije utemeljene na teoriji književnog sustava sustavnim didaktikom (metodikom).

Pozvana izlaganja održali su Ante Bežen s Učiteljskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Berislav Majhut s Odsjeka u Petrinji istoga fakulteta. A. Bežen u svom je izlaganju „Projekcija kurikula hrvatskoga jezika u osnovnoj školi u odnosu na

kurikule materinskoga jezika u nekim europskim zemljama“ povodom Nacionalnog okvirnog kurikula za predškolski odgoj i opće obvezno obrazovanje (2010.) utvrdio da se odrednice kurikula hrvatskoga jezika napuštanjem dosadašnje podjele na predmetna područja (hrvatski jezik, književnost, jezično izražavanje i medijska kultura) i uvođenjem planiranja razvitka jezičnih djelatnosti (slušanje, govorenje, čitanje i pisanje) koncepcijski bitno približavaju kurikulumima materinskoga jezika u osnovnoj školi drugih europskih zemalja, primjerice susjednoj Sloveniji. Izlaganje je potaknulo živu diskusiju.

B. Majhut u izlaganju „Prvi hrvatski kolegij o dječjoj književnosti“ naglasio je da istraživanje književnih postupaka u dječjoj književnosti i proučavanje njezine povijesti u Hrvatskoj postoje od kraja devetnaestoga stoljeća, no nastava dječje književnosti započinje nakon Drugog svjetskog rata u ustanovama u kojima su se obrazovali budući učitelji. Prvi kolegij u čiji je naziv uključen i pojam *dječja književnost* vjerojatno se pojavio 1961. godine na katedrama ondašnjih pedagoških akademija.

Slijedila su izlaganja vezana uz različite aspekte sadržaja nastave književnosti i jezika i u osnovnoj školi, kao i o drugim povezanim temama.

Izlaganje Božice Vuić „Obilježja petrinjskog mjesnog govora u djelu Milana Dujnića *Božić u Petrinji. Prikaz božićnih običaja u dvie slike*“ nagrađeno je kao najbolji rad skupa. Morfološki i leksičko-semantički opis ove dramske igre objavljene 1944. godine pokazuje značajne razlike u odnosu na sadašnji petrinjski govor. Priznanja Znanstvenoga skupa za svoje radove dobili su također Monika Hruškar (o osnovnom obrazovanju odraslih), Ljiljana Klinger (o raširenosti privatnih poduka u 7. i 8. razredu osnovne škole za nastavni predmet Hrvatski jezik) i Siniša Reberski, koji je iznio „Prijedlog tipografsko-rukopisnih standarda za podučavanje pisanja i čitanja u početnom učenju hrvatskoga jezika“. O sličnoj je temi govorio i Vladimir Kuharić, istaknuvši da standarde tipografije i prijeloma udžbenika za početno čitanje i pisanje na hrvatskom jeziku u prvom razredu osnovne škole valja usmjeriti ponajprije na razvoj čitanja i osobni razvoj učenika.

Andrijana Kos-Lajtmán, Ivana Buljubašić i Jasna Horvat govorile su o „Leksikografskim aktivnostima Ivane Brlić-Mažuranić“. Analiza riječi koje je Ivana Brlić-Mažuranić prikupljala i slala svome ocu Vladimiru Mažuraniću za njegovo opsežno leksikografsko djelo *Prinosi za hrvatski pravno-povjestni rječnik* (1908.-1922.), otkriva novi istraživačko-stvaralački interes ove znamenite hrvatske književnice i upućuje na dodatnu potrebu znanstvenog promišljanja toga područja njezina rada.

„Suodnos ilustracije i teksta u slikovnicama Melite Kraus“ analizirala je Davorka Bačeković-Mitrović. Mito Spasevski s Pedagoškog fakulteta „Sv.

Kliment Ohridski“ iz Skopja u svom je izlaganju stavio dječju književnost u službu razvoja kulture govora. Ivana Kuna i Kristina Čendo govore su o „Ulozi lektire u suvremenoj nastavi u osnovnoj školi – usklađenost poruka lektirnih djela s potrebama suvremenog odgoja“. Uspoređujući popis lektirnih djela po Hrvatskom nacionalnom obrazovnom standardu s odgojno-obrazovnim ciljevima postavljenim Nacionalnim okvirnim kurikulumom, autorice postavljaju pitanje u kojoj mjeri poruke tih djela promiču temeljne vrijednosti kao što su znanje, solidarnost, identitet i odgovornost.

U svom izlaganju „Istraživanje o korištenju dramskih tehnika među učiteljima razredne nastave“ Roberta Rudela ističe da je dramski odgoj sastavni dio suvremene obrazovne paradigme koja njeguje učenje kroz iskustvo, igru i holistički pristup. Utvrdila je da većina ispitanih učitelja razredne nastave, iako se ne osjeća kompetentnima za predavanje dramskog odgoja, uvrštenje dramskoga odgoja u Nacionalni obrazovni kurikulum smatra potrebnim i značajnim. Zrinka Vukojević i Silvija Rogošić govore su o „Sintezi misaone mape, dramske igre i okruglog stola kao nastavnih metoda u metodici sveučilišne nastave“, pri čemu su zaključile kako bi nova metoda nastala sintezom triju navedenih uvelike bila primjenjiva u nastavi društvenih i humanističkih sveučilišnih predmeta.

Blanka Ljubekov u svom je izlaganju „Stvaralačko pisanje novijim oblicima versifikacije na splitskoj čakavici u razrednoj nastavi“ na nizu primjera pokazala kako se usvajanjem versifikacijskih algoritama postiže svjesno unošenje ritma u dječje pjesme, a osobit je izazov stvaranje stihova s djecom na splitskoj čakavici, idiomu koji doživljava brojne promjene pod utjecajem suvremenih pojava.

Katarina Aladrović Slovaček i Bernarda Pintar govore su o „Sociolingvističkim i psiholingvističkim aspektima razvoja komunikacijske kompetencije u ranome poučavanju hrvatskoga jezika“, a Irena Vodopija i Dubravka Smajić o „Jezičnom bontonu“ koji je uključen u nastavni predmet Hrvatski jezik u području jezičnoga izražavanja. Bogdanka Conjar izvijestila je o svojem istraživanju „Razlike prema spolu u uporabi riječi u pisanom sastavku u 3. razredu osnovne škole“ kojim je utvrdila da postoji statistička razlika u uporabi riječi među učenicima i učenicama pri istoj motivaciji.

Lidija Bakota govorila je o „Planiranju kurikulskih sadržaja predmeta Hrvatski jezik s obzirom na jezične djelatnosti slušanja i govorenja“ i predložila sadržaje za svako tematsko-komunikacijsko područje. Lidija Bakota i Ivana Trtanj u svom su radu „Prijedlozi nove koncepcije udžbenika u skladu s promjenama kurikulskoga sadržaja s posebnim osvrtom na jezične djelatnosti slušanja i govorenja“ ukazale na to da bi novi udžbenici trebali biti u funkciji komunikacijskoga osposobljavanja, odnosno razvijanja primarnih jezičnih djelatnosti.

O „Perspektivama i procesima kurikula za hrvatski jezik u nižim razredima osnovne škole“ govorile su Božica Vuić i Danijela Kostadinović. Vesna Budinski i Ivona Barun izložile su rezultate svojega istraživanja o razini usvojenosti početnog pisanja na kraju školske godine u prvom razredu osnovne škole. Utvrdile su da potpunu točnost u pisanju riječi po diktatu ostvaruje tek oko dvije petine anketiranih učenika. U izlaganju „Prevođenje u osnovnoškolskoj nastavi hrvatskoga jezika“ Emilija Reljac Fajs založila se da prevođenje nađe mjesto u novom kurikulu hrvatskoga jezika. Vlasta Erdeljac i Vendi Franc skrenule su pozornost sudionika na „Problem disleksije u kurikulu ranog učenja hrvatskoga/materinskoga jezika“.

Marija Turk Sakač u svom je izlaganju o „Novim medijima i početnom čitanju i pisanju“ utvrdila da su postojeći obrazovni *softveri* učenicima zanimljivi i motivirajući zbog mogućnosti uporabe računalnih igri. Zanimljiva i aktualna pitanja o hrvatskome jeziku u školi od ‘prekjučer’ kroz ‘dandas’ do ‘preksutra’ potaknuo je Ante Selak izlaganjem „Od (svetomarkovske) žalopojke do (zloslutne) euiz(ol)acije“. Ružica Jemeršić govorila je o „Standardima u vrjednovanju i ocjenjivanju postignuća ranog učenja hrvatskoga jezika i književnosti u osnovnoj školi“.

Prikazani je znanstveni skup potaknuo živu diskusiju o predmetu Hrvatski jezik, a time i o dječjoj književnosti u osnovnoj školi.

Božica Vuić

Veliki vidar: stoljeće Grigora Viteza

Zagreb, 24.-25. studenog 2011.

Povodom stote godišnjice rođenja Grigora Viteza u Zagrebu je od 24. do 25. studenog 2011. u organizaciji Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Učiteljskog fakulteta u Zagrebu, Hrvatske udruge istraživača dječje književnosti i Knjižnica grada Zagreba – Hrvatskoga centra za dječju knjigu – Hrvatske sekcije IBBY-a održan Znanstveni skup s međunarodnim sudjelovanjem *Veliki vidar: stoljeće Grigora Viteza*. Kako i dolikuje književniku u čiju je čast organiziran, skup je okupio više od pedeset izlagača i izlagačica raznorodnih istraživačkih interesa i disciplinarnih profila iz nekoliko zemalja. U okviru popratnog programa otvorena je izložba o Grigoru Vitezu (Ranka Javor, prir. *Grigor Vitez: život u knjigama*), dok je waldorfski pedagog Wolfgang Saßmannshausen održao predavanje o potencijalima i aspektima obrazovanja koje nije ograničeno na kognitivno učenje i prenošenje znanja.

Budući da su se izlaganja odvijala u dvjema paralelnim sesijama, osvrt koji bi makar i taksativno pokušao obuhvatiti sve izložene teme, ključne naglaske i